

Františkovo slovo

č.235



Překonat pastorální pesimismus

Ukázat životem, ba slovem, že Bůh miluje všechny

O Skutcích apoštolů - »Bůh otevřel bránu k víře pohanům«

Papež František: Nežijme s duší na ulici

Ryzí evangelium se inkulturuje

Když se modlím, dívá se na mne Bůh

O Skutcích apoštolů - »Přejdi do Makedonie a pomoz nám!«

O Boží lásce v Ježíši

Papež: Smrt je políčkem našemu pocitu všemohoucnosti

Svatost je darem a povoláním

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Překonat pastorální pesimismus

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Druhé liturgické čtení této neděle nám prezentuje pobídku, kterou apoštol Pavel adresoval svému věrnému spolupracovníkovi Timotejovi: »Hlásej slovo! Přicházej s ním, ať je to vhod či nevhod, usvědčuj, zakazuj, povzbuzuj s všestrannou trpělivostí a znalostí nauky« (2 Tim 4,2). Tón je důrazný: Timotej má pocítit, že je zodpovědný za zvěstování Slova.

Světový den misí, který připadá na dnešek, je vhodnou příležitostí, aby si každý pokřtěný hlouběji uvědomil nezbytnost spolupracovat s novým úsilím na hlásání Slova, hlásání Božího království. Papež Benedikt XV. před sto lety vydal apoštolský list *Maximum illud*, aby v církvi podnítil nový rozmach misijní odpovědnosti. Upozornil na nezbytnost evangelně přehodnotit misijní činnost ve světě, aby byla očištěna od jakéhokoli koloniálního nánosu a zbavena podmiňování expanzivní politikou evropských států.

Poselství Benedikta XV. je i v dnešním změněném kontextu aktuální a vybízí nás, abychom překonali pokušení každé sebevztažné uzavřenosti i jakéhokoli pastorálního pesimismu a otevřeli se radostné novosti evangelia. V této naší době, poznamenané globalizací, která by měla být solidární a respektovat zvláštnosti národů, ale naopak strádá v důsledku homologací i starých mocenských konfliktů, jež vydržují války a ničí planetu – v této naší době – jsou věřící povoláni šířit všude a s novým rozmachem dobrou zprávu, že v Ježíši milosrdenství vítězí nad hříchem, naděje nad strachem a bratrství nad nevraživostí. Kristus je náš pokoj a v Něm je přemoženo každé rozdělení, pouze v Něm je spása každého člověka a každého národa.

Nezbytnou podmínkou plného života v misijním poslání je *modlitba*, vroucí a nepřetržitá modlitba podle ponaučení, které podává Ježíš také v dnešním evangeliu, kde vypráví podobenství o tom, »že je třeba stále se modlit a neochabovat« (Lk 18,1). Modlitba je primární opora, kterou Boží lid poskytuje misionářům; oplývá sympatiemi a vděkem za obtížný úkol hlásat a dávat světlo a milost evangelia těm, kdo ho dosud nepřijali. Je to také dobrá příležitost pro otázku: modlím se za misionáře? Modlím se za ty, kteří se vydávají do dálav dosvědčovat Boží Slovo?

Maria, Matko všech národů, denně provázej a opatruj misionáře evangelia.

Homilie

20.10.2019

Ukázat životem, ba slovem, že Bůh miluje všechny

Z vyslechnutých čtení bych rád vyzdvihl tři slova: substantivum, sloveso a adjektivum. Substantivem je *hora*. Vyslovuje ho Izaiáš, když prorokuje, jak nad pahorky bude vyvýšena Hospodinova hora, kam budou proudit všechny národy (srov. Iz 2,2). A znovu se vyskytuje v evangeliu, když Ježíš po svém vzkříšení určuje učedníkům jako místo setkání horu v Galileji, právě v Galileji, obývané mnoha národy, »Galileji pohanské« (srov. Mt 4,15). Vcelku se zdá, že hora je místo, na kterém si Bůh s oblibou dává schůzku s lidstvem. Je místem setkání s námi, jak ukazuje Bible od Sinaje po Karmel až k Ježíši, který hlásal blahoslavenství na hoře, proměnil se na hoře Tábor, vydal život na Kalvárii a vstoupil na nebe z Olivové hory. Hora je místo velkých setkání Boha s člověkem a také místem, kde Ježíš trávil hodiny a hodiny na modlitbě (srov. Mk 6,46), aby spojil zemi s Nebem, nás – Svoje bratry – s Otcem.

Co říká hora nám? Že jsme povoláni sblížit se s Bohem a s druhými. S Bohem, s Nejvyšším v mlčení a modlitbě, distancováním se od tlachání a drbů, které infikují. Ale spojit se také s druhými, kteří jsou shora vidět z jiné perspektivy, z perspektivy Boha, který volá všechny národy. Shůry jsou druzí vidět v celku a vyjevuje se harmonie krásy, patrná pouze v celku. Hora nám připomíná, že bratry a sestry nelze selektovat, nýbrž objímat, pohledem a především životem. Hora spojuje Boha s bratry jediným objetím, totiž modlitbou. Hora nás vede vzhůru, daleko od množství pomíjivých věcí; vybízí nás objevovat podstatné, tedy to, co zůstane: Bůh a bratři. Poslání začíná na hoře: tam se objevuje to, na čem záleží. Ptejme se vprostředku tohoto misijního měsíce: na čem mi v životě záleží? K jakým vrcholům směřuji?

Slovesem, jež se pojí k podstatnému jménu hora, je *vystoupit*. Izaiáš nás vybízí: „Vzhůru, *vystupme* na Hospodinovu horu“ (*Iz 2,3*). Nnarodili jsme se, abychom stáli na zemi a spokojili se s mělkostí. Narodili jsme se, abychom dosáhli výšin a setkali se s Bohem a bratry. Proto je zapotřebí vystoupit vzhůru, je třeba opustit horizontální život, bojovat proti egoistické přitažlivosti, vykonat exodus ze svého já. Stoupání na horu stojí námahu, ale je to jediný způsob, jak vidět lépe, podobně jako se z vrcholku po výstupu objeví překrásné panorama a je zřejmé, že toho nebylo možno dosáhnout jinak než onou stezkou stoupající vzhůru.

A jako v horách nelze dobře stoupat, pokud jsme obtíženi věcmi, tak je v životě zapotřebí zbavit se toho, co je k ničemu. To je také tajemství misijního poslání. Odjezd si žádá odloučení, *hlásání* potřebuje *zřeknutí*. Věrohodná zvěst není tvořena hezkými slovy, nýbrž dobrým životem, službou, jež se umí zřít mnoha věcí, které umenšují srdce, působí lhostejnost a uzavírají do sebe; životem, který se vzdává zbytečností, jež zahlcují srdce, a nachází čas pro Boha a pro druhé. Můžeme se ptát: jak pokračuje můj výstup? Dovedu odložit těžkou a zbytečnou zátěž zesvětštění, abych stoupal na Hospodinovu horu? Je moje cesta výstup anebo šplh?

Připomíná-li nám hora to, na čem záleží – Boha a bratry – a sloveso vystupovat to, jak toho dosáhnout, třetí slovo zní dnes nejmocněji. Je to adjektivum *všichni*. Vyskytuje se v každém z dnešních čteních: »*všechny* národy« praví Izaiáš (*Iz 2,2*), »*všichni* lidé« opakovali jsme v Žalmu, Bůh chce, » aby se *všichni* lidé zachránili«, napsal Pavel (1 *Tim 2,4*) a »jděte, získejte za učedníky *všechny* národy« žádá Ježíš v evangeliu (*Mt 28,19*). Pán umíněně opakuje *všichni*. Ví, že my umíněně opakujeme „moje“ a „naše“: moje věci, náš lid, naše komunita... On neúnavně opakuje „všichni“. Všichni, protože z Jeho srdce, z Jeho spásy nikdo není vyloučen; všichni, protože naše srdce přesahuje lidské celnice, stranictví založená na egoismech, jež se nelíbí Bohu. Všichni, protože každý je cenným pokladem, a smyslem života je darovat tento poklad druhým. To jsou misie: vystoupit na horu k modlitbě za všechny a sestoupit z hory na rozdání se všem.

Vystoupit a sestoupit: křesťan je totiž v neustálém pohybu, vycházení. *Jděte* je totiž imperativ, který v evangeliu vyslovuje Ježíš. Každý den potkáváme mnoho lidí, ale můžeme si položit otázku: jdeme v ústřety lidem, které potkáváme? Osvojujeme si Ježíšovu výzvu nebo se zabýváme svými věcmi? Všichni něco od druhých očekávají, křesťan *jde* druhým vstříc. Ježíšův svědek nikdy není věřitelem uznání přijímaného od druhých, nýbrž dlužníkem lásky vůči tomu, kdo nezná Pána. Ježíšův svědek jde vstříc druhým, nikoli jen svým, svojí skupince. Ježíš praví i tobě: „Jdi a neztrať příležitost svědčit!“ . Bratře, sestro, Pán od tebe očekává svědectví, které nikdo nemůže vydat namísto tebe. „Přál bych si, abys poznal to slovo, to Ježíšovo poselství, které Bůh touží říct světu tvým životem [...], aby tak nebylo promarněno tvé vzácné poslání“ (*Gaudete et exultate*, 24).

Jakou instrukci nám dává Pán na cestu ke všem? Jedinou a velmi jednoduchou: *získejte za učedníky*. Avšak pozor, za *Jeho* učedníky, nikoli naše. Církev zvěstuje dobře jedině, žije-li jako učednice. A učedník se denně drží Mistra a se všemi sdílí radost z učednictví. Nedobývá, nezavazuje, nepřetahuje *proselytismem*, nýbrž *dosvědčuje*, staví se na stejnou úroveň, učedníků s učedníky a s láskou nabízí onu lásku, kterou jsme obdrželi. Toto je misie: darovat čistý vzduch z výšin tomu, kdo je ponořen ve světském zamoření; přinášet zemi onen pokoj, který nás naplňuje radostí pokaždé, když se na hoře setkáme s Ježíšem v modlitbě; ukázat životem, ba dokonce slovem, že Bůh miluje všechny a nikdy se nad nikým nerozmrzí.

Drazí bratři a sestry, každý z nás, každý z nás „je na této zemi posláním“ (*Evangelii gaudium*, 273). Jsme zde, abychom svědčili, žehnali, těšili, pozvedali, sdíleli Ježíšův jas. Odvahu, On od tebe očekává mnoho! Pán zakouší jakousi úzkost vzhledem k těm, kdo dosud nevědí, že jsou dětmi milovanými Otcem, bratry, za něž dal život a kterým dal Ducha svatého. Chceš mírnit Ježíšovu úzkost? Jdi ke všem s láskou, protože tvůj život je drahocenným posláním: není tíhou k nesení, nýbrž darem k nabízení. Odvážně a beze strachu jděme ke všem!

Generální audience

23.10.2019

O Skutcích apoštolů - »Bůh otevřel bránu k víře pohanům«

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Kniha Skutků apoštolů vypráví, jak je svatý Pavel po onom proměňujícím setkání s Ježíšem díky Barnabášově mediaci přijat jeruzalémskou církví a začíná hlásat Krista. Avšak vzhledem k nepřátelství
Str. 3

určitých lidí je nucen odejít do Tarsu, svého rodiště, kam za ním přijede Barnabáš a vezme ho s sebou na dalekou cestu *Božího Slova*. Knihu Skutků apoštolů, kterou při těchto audiencích komentujeme, lze označit za dlouhé putování Božího Slova. A Boží Slovo je třeba hlásat všude. Tato cesta začíná po velkém pronásledování (srov. Sk 11,19), které se však nestalo brzdou evangelizace, nýbrž příležitostí, jak rozšířit pole dobré setby Slova. Křesťané se neděsí. Musejí prchat, ale berou s sebou Slovo, které postupně všude rozsévají.

Pavel a Barnabáš přijdou do Antiochie v Sýrii, kde se zdrží celý rok, aby vyučovali a pomáhali obci zapustit kořeny (srov. Sk 11,26). Kázali židovské obci, židům. Antiochie se tak stala střediskem misijního rozmachu. Hlásání těchto dvou šířitelů evangelia - Pavla a Barnabáše - se zapsalo do srdcí věřících, kterým se v Antiochii poprvé začalo říkat »křesťané« (srov. Sk 11,26).

V knize Skutků apoštolů se vynořuje přirozenost církve, která není nějakým opevněním, nýbrž stanem, jehož prostor lze rozšiřovat (srov. Iz 54,2), aby se tam vešli další a mohli vstoupit všichni. Buď je církev „vycházející“ anebo není církví; buď je na cestě a stále se rozšiřuje anebo není církví. Je „církví otevřených dveří“ (*Evangelii gaudium*, 46), neustále otevřených dveří. Kdykoli v tomto městě nebo ve svojí předchozí diecézi spatřím kostelík, který je zavřený, vnímám to jako špatné znamení. Kostely mají mít dveře stále otevřené, protože jsou symbolem církve, která je neustále otevřená. Církev „je povolána k tomu, aby byla vždycky otevřeným domem Otcovým [...], aby se někdo, kdo chce následovat hnutí Ducha a přiblížit se Bohu, nesetkal s chladem zamčených dveří“ (*tamt.* 47).

Avšak s touto novostí *otevřených dveří* přicházejí problémy. Otevřených komu? Pohanům, protože apoštolové kázali židům. Na dveře církve však přicházeli klepat také pohané. A tato novost dveří otevřených pro pohany rozpoutá velice vzrušenou rozepři. Někteří židé tvrdí, že ke spáse je nezbytné nejprve přijmout židovství, to znamená obřízku, a potom teprve křest. Říkají: »Nedáte-li se podle mojžíšského zvyku obřezat, nemůžete dojít spásy« (Sk 15,1), tzn. jinak nemůžete přijmout křest. Nejprve židovský ritus a potom křest. Takový byl jejich postoj. Pavel a Barnabáš ve snaze urovnat tuto záležitost požádají o radu apoštolů a starší v Jeruzalémě. Koná se tak to, co je považováno za první církevní sněm v dějinách, tedy jeruzalémský koncil, *sněm nebo shromáždění v Jeruzalémě*, na které odkazuje Pavel v listě Galaťanům (2, 1-10).

Řeší se tak velmi delikátní teologická, duchovní a disciplinární otázka, totiž *vztah mezi vírou v Krista a dodržováním mojžíšského Zákona*. Na shromáždění rozhodnou promluvy Petra a Jakuba, »sloupů« matky Církve (srov. Sk 15,7-21; Gal 2,9). Oba dva vyzvou k tomu, aby se pohanům neukládala obřízka, ale vyžadovalo se po nich pouze odmítnutí idolatrie a všech jejích výrazů. Z diskuse vyplyne společná cesta a toto rozhodnutí, stvrzené tazvaným *apoštolským listem* zaslaným do Antiochie.

Jeruzalémské shromáždění nám podává důležité vysvětlení způsobu, jak čelit rozdílností a jak hledat »pravdu v lásce« (Ef 4,15). Připomíná nám, že církevní metoda řešení konfliktů se zakládá na dialogu skládajícího se z pozorného a trpělivého naslouchání a rozlišování skutečného ve světle Ducha svatého. Právě Duch totiž pomáhá překonat uzavřenost a napětí a působí, aby srdce dosahovala jednoty v pravdě a dobru. Tento text nám pomáhá pochopit synodalitu. Zajímavý je způsob psaní tohoto listu. Apoštolové praví: »Rozhodl Duch svatý i my...«. Synodalitě je vlastní přítomnost Ducha svatého. Jinak to není synodalita, ale hovorna, parlament apod.

Prosme Pána, aby ve všech křesťanech, zvláště v biskupech a kněžích posílil touhu po společenství a odpovědnost za něj. Ať nám pomůže uskutečňovat dialog, naslouchání a setkání s věřícími i vzdálenými bratry, abychom okoušeli a ukazovali plodnost církve, povoláné být v každé době »šťastnou matkou« mnoha dětí (srov. Žl 113,9).

Kázání z Domu sv. Marty

25.10.2019

Papež František: Nežijme s duší na ulici

Vatikán. Papež František dnes po delší prodlevě vyslovil homilii při ranní mši v Domě sv. Marty. Kázal na dnešní perikopu z listu Římanům (7,18-25a), kde sv. Pavel mluví o vnitřní boji mezi odhodlaností konat dobro a vrozeném sklonu k hříchu, který působí, že nekonám dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci.

V každém člověku ustavičně probíhá boj mezi milostí a hříchem, proto musíme zkoumat, zda naše rozhodnutí pocházejí "od Pána" nebo jsou diktována "děblem", vybízeli František. Co to znamená, když sv. Pavel mluví o tom, že koná zlo, které nechce. Někomu by mohlo napadnout, že patří peklu, že byl poražen, a přece jeho slova svědčí o tom, že je svatý, protože světci rozpoznávají ve svém nitru tento boj, jenž se týká každého, je naší vezdejší válkou, poznamenal papež.

"Je to boj mezi dobrem a zlem. Nejde však o abstraktní dobro a abstraktní zlo, nýbrž o dobro, k němuž nás inspiruje Duch svatý, a zlo, k němuž nás ponouká zlý duch. Je to boj. Boj každého z nás. Pokud by snad někdo tvrdil: "Já tohle necítím, já jsem v pohodě, žiju si poklidně, v pokoji..." Řekl bych mu na to: "Ty nejsi v pohodě, jsi znečitlivělý, nemáš ponětí, o co kráčí."

A tak pokračujeme ze dne na den, dneska v tomto vnitřním boji vítězíme, zítra přijde jiný a pozitíří další, až do konce, konstatoval papež. A poukázal na příklady světců, na mučedníky, kteří museli bojovat o zachování své víry až do konce, na světce jako Terezička od Dítěte Ježíše, pro kterou nejobtížnější boj přišel na samém konci, na smrtelném lůžku, když pocítila moc zlého ducha, který ji chtěl odtáhnout od Pána. Jsou tedy okamžiky mimořádného boje, poznamenal papež – ale mnoho jich je také obyčejných, každodenních. Právě na to ukazuje dnešní úryvek z Lukášova evangelia (12,54-59), kde Ježíš říká zástupům a potažmo také nám všem: "Úkazy na zemi i na obloze umíte posoudit; jak to, že nedovedete posoudit tuto dobu?"

"Častokrát se my křesťané zabýváme mnoha věcmi, které mohou být dobré, ale co se děje uvnitř? Kdo tě k nim inspiruje? Jaké duchovní sklony sleduješ? Kdo tě vede k tomu, abys to dělal? Náš život je obvykle jako život na ulici: kráčíme ulicí života... a když jdeme po ulici, hledíme pouze na věci, které nás právě zajímají. –Ostatní přehlídíme."

Vnitřní boj se vždycky odehrává mezi milostí a hříchem, mezi Pánem, který nás chce zachránit a vysvobodit z tohoto pokušení, a zlým duchem, který nás stále sráží k zemi, aby nad námi zvítězil, vysvětluje papež František. Každý by si měl položit otázku, zda žije jako člověk na ulici, který nijak nereflektuje, co se s ním děje, a zpytovat zda jeho rozhodnutí pocházejí "od Pána" nebo jsou diktována naším sobectvím, "děblem".

"Je důležité poznávat, co se děje v našem nitru. Je důležité žít trochu uvnitř a nedovolit, aby naše duše byla cestou, po níž se všichni procházejí. Ptáte se, jak toho docílit? Na sklonku dne se zastav na dvě, tři minuty a ptej se, co důležitého se dnes událo v tvém nitru. „Tam bylo trochu nenávisť, jinde jsem trochu pomlouval, tady jsem udělal dobrý skutek..." Kdo ti pomáhal v těchto věcech, ať už špatných nebo dobrých? Položme si tyto otázky, abychom poznávali, co se v našem nitru děje. Stává se totiž, že upovídáné duše, jaké máme všichni, sice vědí, co se děje v naší čtvrti, v domě u sousedů, co se však děje v našem nitru, nevíme."

Angelus

27.10.2019

Ryzí evangelium se inkulturuje

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Mše slavená dnes dopoledne u svatého Petra zakončila zvláštní zasedání biskupské synody pro Panamazonský region. První čtení z knihy Sirachovcovy nám připomnělo její výchozí bod: modlitba chudého »proniká oblaka«, protože »Bůh vyslyší modlitbu utištěného« (Sir 35,21.16). Z Amazonie zazněl křik ubohých a křik země. Po těchto třech týdnech se nemůžeme tvářit, že jsme jej neslyšeli. Hlas chudých, spolu s mnoha jinými na synodě i mimo synodu –pastýřů, mladých, vědců – nás nutí nezůstat lhovými. Nežrídka jsme slyšeli větu „později bude příliš pozdě“. Tato věta nesmí zůstat sloganem.

Čím byla tato synoda? Byla tím, jak praví samo toto slovo, *společnou cestou*, na níž Pán dodává odvahu i útěchu. Během cesty jsme se vzájemně dívali do očí, upřímně si naslouchali, aniž bychom skrývali těžkosti, a zakoušeli krásu z jednotného postupu vpřed s cílem sloužit. Povzbuzuje nás v tom apoštol Pavel v druhém dnešním čtení. Ve chvíli pro něho dramatické, kdy si je vědom, že »má prolít svou krev, chvíli, kdy má odejít z tohoto života« (srov. 2 Tim 4,6), píše: »Pán stál při mně a dal mi sílu, abych plně hlásal evangelium a aby ho slyšeli lidé ze všech národů« (v. 17). Toto je poslední Pavlovo přání: nikoli něco pro sebe nebo pro někoho ze svých, nýbrž pro evangelium, aby bylo hlášáno

všem národů. To je prvořadé a platí nadevše. Každý z nás se bude mnohokrát tázat, co dobrého má učinit pro svůj život. Dnes je ta chvíle ptát se: Co mohu učinit dobrého pro evangelium?

Na synodě jsme se na to ptali v touze razit nové cesty zvěstování evangelia. Zvěstuje se totiž pouze to, co se žije. A žít z Ježíše, žít z evangelia vyžaduje, abychom vyšli ze sebe. Vnímali jsme proto pobídku vydat se na širé moře, opustit pohodlné břehy svých bezpečných přístavů, abychom vypluli na hlubinu: nikoli do bažinatých vod ideologií, nýbrž na volné moře, kde Duch vybízí rozhodit síť.

Na této nadcházející cestě vzývejme Pannu Marii, ctěnou a milovanou jako Královnu Amazonie. Tou se stala nikoli dobýváním, nýbrž „inkulturací“. Pokornou mateřskou odvahou se stala ochránkyní svých maličkých, obhájkyň utiskovaných. Vždycky v ústřety kultuře národů! Neexistuje nějaká standardní kultura, neexistuje čistá kultura, která ty druhé očisťuje. Ryzí evangelium se inkulturuje. Té, která v chudém nazaretském domku opatrovala Ježíše, svěřujeme ty nejchudší děti i náš společný dům.

Homilie

27.10.2019

Když se modlím, dívá se na mne Bůh

Boží Slovo nám pomáhá k modlitbě prostřednictvím třech postav: v Ježíšově podobenství se modlí farizej a celník a v prvním čtení je řeč o modlitbě chudého.

1. *Modlitba farizeje* začíná takto: »Bože, děkuji ti.« Výborný začátek, protože nejlepší modlitbou je modlitba díkůčinění a modlitba chval. Vzápětí se však ukáže motiv této vděčnosti, »že nejsem jako ostatní lidé« (Lk 18,11). A vysvětluje proč. Postí se dvakrát za týden, ačkoli tehdy byl půst povinný jednou za rok; odvádí desátky ze všech svých příjmů, ačkoli předepsán byl desátek pouze z těch nejdůležitějších produktů (srov. Dt 14,22). Zkrátka se vychloubá tím, že nejlépe plní jednotlivá přikázání. Zapomíná však na to největší: *milovat Boha a bližního* (srov. Mt 22,36-40). Oplývá sebejistotou, schopností dodržovat přikázání a svými zásluhami a ctnostmi – je zcela zaměřen pouze na sebe. Dramatem tohoto člověka je, že je bez lásky. Avšak ty nejlepší věci jsou bez lásky k ničemu, jak říká svatý Pavel (srov. 1 Kor 13). A bez lásky bude jaký výsledek? Že nakonec, místo aby se modlil, chválí sám sebe. Pán totiž nic nepožaduje, protože nic nepotřebuje, ani nedluží; je věřitelem. Farizej tedy přišel do Božího chrámu, ale praktikuje *religiozitu ega*.

A kromě Boha zapomíná i na bližního, ba dokonce jím pohrdá, je pro něho bezcenný, nehodnotný. Považuje se za lepšího než jsou druzí, které výslovně nazývá „zbytky či zůstatky“ (*loipoi* – Lk 18,11). Jsou to ti odepsaní, skartovaní, od nichž je třeba udržovat odstup. Kolikrát jen v životě a dějinách pozorujeme tuto dynamiku! Kolikrát jen ten, kdo stojí vpředu, jako farizej před celníkem, buduje bariéry, aby zvětšil odstup a druhé ještě více odepsal! Anebo je považuje za zaostalé a méněcenné, pohrdá jejich tradicemi, ruší jejich historii, zabírá jejich území, zmocňuje se jejich vlastnictví. Kolik domnělé nadřazenosti se i dnes mění na útisk a vykořisťování! Viděli jsme to na této synodě, když jsme mluvili o vykořisťování stvoření i lidí, obyvatel Amazonie, o obchodování s lidmi! Chyby minulosti nedokázaly odstranit olupování druhých, zraňování našich bratří i naší sestry země: viděli jsme to na zohavené tváři Amazonie. Religiozita ega pokračuje, přetvářuje se svými rity a svými „modlitbami“. Mnozí katolíci, tvrdí, že jsou katolíci, ale zapomněli být křesťany a lidmi. Zapomíná se na pravou bohoslužbu, která vede vždycky skrze lásku k bližnímu. Také křesťané, kteří se modlí a chodí v neděli na mši, jsou nevolníky této religiozity ega. Můžeme se podívat do svého vlastního nitra a zjistit, zda také někoho nepovažujeme za podřadného, odepsaného, byť jenom slovně. V modlitbě prosme o milost nepovažovat se za nadřazené a spořádané, abychom se nestali cyniky a posměváčky. Prosme Ježíše, aby nás vyléčil ze sklonu mluvit špatně o druhých, bědovat nad ostatními a očerňovat – tyto věci se Bohu nelíbí. A prozřetelnostně se této mše účastní nejenom amazonští indiáni, ale také ti nejchudší z rozvinutých společností a bratří a sestry z Komunity Archa, kteří jsou tady s námi, v první řadě.

2. Přejděme k další modlitbě. *Modlitba celníka* nám pomáhá naopak chápat, co se líbí Bohu. Celník nezačíná od svých zásluh, nýbrž od nedostatků; nikoli od svého bohatství, nýbrž svojí chudoby, nikoli ekonomické chudoby – celníci byli bohatí a také podvodně profitovali na úkor svých krajanů – nýbrž pociťuje životní chudobu, protože ve hříchu se nikdy nežije dobře. Onen člověk, který sdírá druhé, se před Bohem považuje za chudého, a Pán vyslyší jeho modlitbu, tvořenou jen pěti slovy, avšak pravdivým postojem. Zatímco totiž farizej stál zpřímá (srov. 11), celník byl vzadu »a neodvažoval se ani pozdvihnout oči k nebi«, protože věří, že Nebe je a je obrovské, zatímco on se považuje za malého. A »bil se v prsa« (srov. 13), protože v prsou je srdce. Jeho modlitba se rodí právě ze srdce, je

transparentní: předkládá Bohu srdce, nikoli zevnějšek. Modlit se znamená nechat hledět Boha do svého nitra bez přetvářování, bez výmluv, bez ospravedlňování. Když se totiž modlím, dívá se na mne Bůh. Kajícnost, někdy přetékaná ospravedlňováním, je k smíchu, a spíše než lítost vypadá jako sebe-kanonizace. Z ďábla totiž vychází neprůhlednost a faleš, kterou je ospravedlňování; z Boha světlo a pravda, transparentnost vlastního srdce. Bylo krásné a jsem vám velice vděčný, draží synodní otcové a bratři, že jste v těchto týdnech vedli dialog srdcem, upřímně a otevřeně, a předkládali Bohu i bratřím snahy a naděje.

Objevme dnes znovu pohledem na celníka, odkud začít: od uznání, že všichni potřebujeme spásu. To je první krok k *religiozitě Boha*, který je milosrdný vůči tomu, kdo se považuje za ubohého. Kořenem každého duchovního pochybení, jak učili starověcí mniši, je totiž přesvědčení, že jsme spravedliví. Považovat se za spravedlivé znamená nechat stát venku jediného spravedlivého, kterým je Bůh. Tento výchozí postoj je natolik důležitý, že nám ho Ježíš ukazuje v podobenství paradoxním porovnáním nejvíce zbožného člověka té doby – farizeje – a veřejného hříšníka *par excellence* – celníka. A soud se obrací: kdo je řádný, ale domýšlivý, selhává; kdo je hrozný, ale pokorný, je povýšen Bohem. Podíváme-li se do sebe upřímně, spatříme v sobě oba: celníka i farizeje. Trochu jsme celníci, protože hříšníci, a trochu farizejové, protože domýšlivci, schopní ospravedlňovat sebe, přeborníci v umění ospravedlnit sebe! Vůči druhým to často funguje, ale vůči Bohu nikoli. Na Boha přetvářka neplatí. Modleme se, abychom si vyprosili milost vnímat, že potřebujeme milosrdenství a jsme ubozí v srdci. Také proto nám prospěje stýkat se s chudými, abychom si připomněli, že jsme chudí, abychom si připomněli, že pouze v ovzduší vnitřní chudoby působí Boží spása.

3. A přicházíme k *modlitbě chudého*, z prvního čtení. Ta »proniká oblaka«, jak říká Sirachovec (*Sir 35,21*). Zatímco modlitba toho, kdo se považuje za spravedlivého, zůstává při zemi, přitlačena gravitací egoismu, modlitba chudého stoupá přímo k Bohu. Smysl Božího lidu pro víru spatřoval v chudých „vrátníky Nebe“. Onen *sensus fidei*, který chyběl ve farizejově deklaraci. Chudí jsou těmi, kdo dokořán otevrou či neotevrou brány života věčného, ti kdo se v tomto životě nepovažovali za pány, nekladli sebe před druhé a měli svoje bohatství pouze v Bohu. Oni jsou živými ikonami křesťanského proroctví.

Na této synodě se nám dostalo milosti naslouchat hlasu chudých a uvažovat o nejistotě jejich životů, ohrožovaných vykořisťovatelskými modely rozvoje. A přece, právě za této situace mnozí před námi vydali svědectví, že realitu je možné nahlížet jinak, přijmout ji s otevřenými rukama jako dar, obývat stvoření ne jako prostředek vykořisťování, nýbrž jako dům, který je třeba opatrovat s důvěrou v Boha. On je Otcem a – jak říká znovu Sirachovec »vyslyší modlitbu utištěného« (v. 16). Kolikrát jen i v církvi nejsou hlasy chudých vyslechnuty a dokonce bývají zesměšněny anebo umlčeny, protože jsou nepohodlné! Prosme v modlitbě o milost umění naslouchat křiku chudých: je to *křik naděje* církve. Buďme si jisti, že osvojíme-li si tento křik, také naše modlitba pronikne oblaka.

Generální audience

30.10.2019

O Skutcích apoštolů - »Přejdi do Makedonie a pomoz nám!«

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Při čtení Skutků apoštolů je vidět, že protagonistou misijního poslání církve je Duch svatý. On vede šířitele evangelia a ukazuje jim cestu. Vidíme to jasně v okamžiku, kdy apoštol Pavel přišel do Troady, kde měl vidění. Nějaký Makedoňan jej prosil: »Přijď do Makedonie« (*Sk 16,9*). Lid Severní Makedonie je hrdý, že si přivolal Pavla, aby mu hlásal Ježíše Krista. Často vzpomínám na tento krásný lid, který mne tak vřele přijal. Kéž si uchová víru, kterou mu hlásal Pavel! Apoštol neváhal a vydal se do Makedonie. Byl si jist, že jej posílá Bůh, a po silnici *via Egantia* přišel do Filip, »římské osady« (*Sk 16,12*), aby tam hlásal evangelium. Pavel tam zůstal tři dny. Během jeho pobytu došlo ke třem významným událostem. 1. Evangelizace a křest Lýdie a její rodiny. 2. Uvěznění Pavla i Sily po exorcismu vykonaném u jisté služky, kterou její páni vykořisťovali. 3. Konverze a křest žaláříka a jeho rodiny. Podívejme se na tyto tři epizody z Pavlova života blíže.

Moc evangelia ve Filipech působí především na ženy, zejména na Lýdii, obchodnici s nachovými látkami z města Thyatir, ctitelky Boha, které Pán otevřel srdce, »takže pozorně naslouchala Pavlovým řečem« (*Sk 16,14*). Lýdie skutečně přijímá Krista, je spolu se svojí rodinou pokřtěna a poskytne ve svém domě

pohostinství *těm, kdo patří Kristu*, Pavlovi a Silovi. Máme zde svědectví o příchodu křesťanství do Evropy. Začal proces inkulturace, který trvá dodnes. Zahájen byl v Makedonii.

Po vřelém přijetí v Lýdiině domě se Pavel a Sila musejí vyrovnat s nehostinností žaláře. Po útěše z obrácení Lýdie a její rodiny se jim dostane neútěchy žaláře, kam jsou uvrženi proto, že v Ježíšově jménu osvobodili »jednu služku, která měla věšteckého ducha, a její věštění vynášelo jejím pánům značný zisk« (Sk 16,16). Její páni vydělávali na tom, co dělají věstkyně: předpovídání budoucnosti, čtení z ruky, jako v oné [italské] písni „*Prendi questa mano, zingara – Čti mi z ruky, cikánko*“ (F. De Gregori – pozn. překl.), za což lidé platili. Také dnes, drazí bratři a sestry, jsou lidé, kteří za to platí. Vzpomínám, že v mojí diecézi je jeden velký park, kde bylo nejméně 60 stolků, u nichž sedávali věstci a věstkyně, čtoucí z ruky, a lidé tomu věřili a platili za to! Totéž se dělo i v dobách svatého Pavla. Páni této služby v odvetě odvěkli apoštoly před soudní úředníky a obvinili je z toho, že narušují veřejný pořádek.

Co se však stalo? Pavel a Sila se dostanou do vězení, kde dojde k nečekané události. Jsou sice v neutěšené situaci, ale nestěžují si, nýbrž modlí se a zpívají Bohu chvalozpěvy. Tato chvála však uvolní osvobozující moc. Během modlitby nastane zemětřesení, takže se zachvějí základy žaláře, rozevřou se dveře a spadnou jejich okovy (srov. Sk 16,25-26). Jako modlitba o Letnicích má také tato modlitba ve vězení zázračné účinky.

Žalářník, který se domnívá, že vězňové uprchli, chce spáchat sebevraždu, protože žalářníci tehdy za útěk vězňů platili svým životem, ale Pavel na něho mocně zavolá: »Nedělej si nic zlého! Vždyť jsme všichni tady!« (Sk 16,27-28). Nato se žalářník zeptá: »Co mám dělat, abych došel spásy?« (v.30), a dostane se mu odpovědi: »Uvěř v Pána Ježíše, a dojdeš spásy ty i celý tvůj dům« (v.31). V té chvíli nastává změna: uprostřed noci uslyší žalářník spolu se svojí rodinou Pánovo Slovo, bere apoštoly k sobě domů, vymývá jim rány – protože byli také bičováni – a spolu se svými blízkými přijme křest. Potom »jásal nad tím, že on i celý jeho dům uvěřil v Boha« (v.34), prostře stůl a uvede Pavla a Silu do svého bytu, aby u něho zůstali. Jaká útěcha! Vprostřed noci se u tohoto bezejmenného žalářníka rozzáří Kristovo světlo, které zažene temnoty; puknou okovy jeho srdce a v něm a jeho blízkých se rozhostí dosud nepoznaná radost. Takto Duch svatý uskutečňuje misijní poslání, a počínaje Letnicemi, je neustálým protagonistou. Vede nás dál. Je zapotřebí, abychom zachovávali věrnost povolání, které v nás podněcuje Duch, a tak šířili evangelium.

Prosme dnes také my Ducha svatého, abychom měli srdce otevřené a vnímavé vůči Bohu i pohostinné vůči bratřím jako Lýdie, víru smělou jako Pavel a Sila a rovněž srdce otevřené jako žalářník, který se nechal pohnout Duchem svatým.

Kázání z Domu sv. Marty

31.10.2019

O Boží lásce v Ježíši

Vatikán. „Kristova láska nebývá námětem televizních seriálů,“ kázal papež při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Vysvětloval přitom, že ke skutečnému pochopení Kristovy lásky je nezbytné vnímat její něhu.

Petrův nástupce komentoval jednak první liturgické čtení (Řím 8,31b-39), kde sv. Pavel Římanům vysvětluje, že nic a nikdo nemůže odloučit věřící od Kristovy lásky. A jednak dnešní evangelium (Lk 13,31-35), které popisuje Ježíše, naříkajícího nad Jeruzalémem.

Svatý Pavel – uvedl papež František – začal chápat tajemství Kristovy lásky cestou do Damašku. „A zamiloval si Krista mocnou láskou. Takovou, která nebývá námětem televizních seriálů, nýbrž opravdovou, takže cítil, že ho Pán doprovází nepřetržitě, v dobrém i zlém.“

„Vnímá to láskou. A já si kladu otázku: »Miluji takto Pána?« Když na někoho přijdou těžké chvíle, chce se mu nejednou říci: »Pán mne opustil. Už mne nemá rád.« A chce od Pána odejít. Pavel však měl jistotu, že Pán nikdy neopouští. Pochopil Kristovu lásku svým vlastním životem. Toto je cesta, kterou nám ukazuje Pavel: cesta lásky v dobrém i ve zlém, stále a vpřed. V tom je velikost Pavla.“

Láska Kristova je nepopsatelná, pokračoval papež. Ježíš nás přesahuje.

„On je poslán od Otce nás spasit, což uskutečnil láskou. Položil život za mne. Není lásky větší než dát život za druhého. Pomysleme například na lásku matky, která dává život dítěti a stále jej životem provází, i v obtížných chvílích. Ale to je ještě málo. Tato láska je nám blízká. Ježíšova láska není abstraktní, je to láska já-ty, ke každému z nás, se jménem a příjmením.“

V Lukášově evangeliu – poznamenal dále František – dnes vysvítá konkrétnost této lásky. Ježíš s pláčem říká Jeruzalému: »Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvoje děti, jako shromažďuje kvočna kuřátka pod křídla, ale nechtěli jste«.

„Láska přiměje Krista k pláči, k pláči za každého z nás. Je to výraz něhy. Ježíš mohl Jeruzalém zatracovat, zlořečit. Ale vyčítá mu, že se nenechává milovat jako kuřátka od kvočny. V Ježíši je něha Boží lásky. A Pavel to pochopil. Pokud nedospějeme ke vnímání a chápání něžnosti Boží lásky v Ježíši vůči každému z nás, nikdy nebudeme moci pochopit, co je láska Kristova. Je to láska, která stále čeká, je trpělivá. Láska, která vůči Jidášovi sází na poslední kartu, když říká: »Příteli«. Nabízí východisko až do konce. I velké hříšníky něžně miluje až do konce. Nevím, jestli přemýšlíme o Ježíši, který je tak něžný, o Ježíši, který pláče, jako před Lazarovým hrobem a jako plakal při pohledu na Jeruzalém...“

„Ptejme se, zda Ježíš nepláče nad námi. Dal nám tolik, zatímco my nezřídka volíme jinou cestu. Boží láska se v Ježíši stává slzou, pláčem něhy. Proto Pavel přilnul láskou ke Kristu, takže ničím a nikým nemohl být oddělen – končil Svatý otec ranní kázání v kapli Domu sv. Marty.

1.11.2019

Papež: Smrt je políčkem našemu pocitu všemohoucnosti

Vatikán/Mexiko. Dotazování na smrt obohacuje náš život, připomíná papež František ve videoposelství, jímž se obrátil na účastníky světového kongresu mládeže, který ve čtvrtek večer skončil v mexickém hlavním městě. Čtyřdenní setkání pro více než 250 mladých lidí ze šedesáti různých měst zorganizovaly Papežská nadace *Scholas Occurrentes* a židovská organizace *World Ort*.

„Otázka smrti je také otázkou života a snad největší lidská zodpovědnost spočívá v tom, že udržujeme otázku smrti otevřenou, abychom tak neuzavřeli ani otázku života“, říká papež ve videoposelství. „S životem je to jako se slovy, která vznikají v tichu, aby tam také skončila, a tím nám povolují pochopit svůj význam. Možná to zní paradoxně, ale teprve smrt umožňuje životu, aby zůstal naživu. Teprve finále povoluje, aby byl sepsán příběh, namalován obraz, aby se dvě těla objala. Ovšem pozor“, varuje František, „finále nestojí jenom na konci. Možná bychom měli věnovat pozornost každému malému finále v dennodenním životě“. Vědomí takového okamžiku nás totiž propojuje s věčností, vysvětluje papež.

Smrt staví člověka před nemožnost všechno poznat a pochopit, být vším. Políčkuje naši iluzi o všemohoucnosti a učí nás, abychom se v životě vztahovali k mystériu, pokračuje římský biskup. Zároveň nás učí „důvěře, v níž můžeme skočit do prázdna a poznat, že se nikam nepropadneme, protože odjakživa a navždy je tu někdo, kdo nás podrží, a to před koncem i po něm“. Otázky po smrti se dnes často „umrtvují“, upozorňuje papež. V uspořádání dnešního světa nezbyvá prostor pro otevřené otázky. „Ve světě, který zbožňuje nezávislost a seberealizaci, není místo pro druhého. Svět projektů a nekonečného zrychlování nepřipouští jakékoli přerušování. Zotročená západní kultura tak pokouší sama sebe utlumit, aby zapomněla na to, že se jednou zastaví.“

Podle Svatého otce existují tři druhy smrti, které nás vyprazdňují, a tak naplňují život: „Smrt každého okamžiku, smrt našeho ega a smrt světa, který ustupuje před novým světem. Jestliže smrt nemá poslední slovo, pak jedině proto, že jsme se v životě naučili umírat za druhé“, uzavírá papež František [videoposelství](#), kterým oslovil mladé lidi shromážděné v Mexiku.

Svatost je darem a povoláním

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnešní slavnost Všech svatých nám připomíná, že jsme všichni povoláni ke svatosti. Světci a svěťice každé doby, které dnes všechny společně oslavujeme, nejsou pouhými symboly či vzdálenými a nedostižnými bytostmi. Naopak, jsou to lidé, kteří pevně stáli nohama na zemi, zakoušeli každodenní námahu bytí s jejími úspěchy i pády a ustavičně nacházeli v Pánu sílu, aby opětovně povstali a pokračovali v cestě. Chápeme tedy, že svatost není cílem dosažitelným toliko vlastními silami, nýbrž je plodem Boží milosti. Svatost je tudíž *darem a povoláním*.

Vzhledem k tomu, že svatost je milostí Boha, tedy jeho *darem*, nelze ji koupit či o ní smlouvat. Můžeme jediné přijmout tento Boží dar, čímž se účastníme na samotném božském životě skrze Ducha svatého, který v nás přebývá ode dne našeho křtu. Právě křest je setbou svatosti. Jedná se o to, aby v nás stále více dozrávalo vědomí, že jsme naroubováni na Krista, jako je ratolest napojena na vinný kmen, a proto můžeme a máme žít v Bohu a s Bohem jako jeho děti. Kromě daru je však svatost též Božím *voláním*, společným povoláním všech křesťanů, Kristových učedníků, cestou plnosti, kterou se má každý křesťan ve víře ubírat směrem k závěrečnému cíli, tedy konečnému společenství s Bohem ve věčném životě. Svatost se tak stává odpovědí na Boží dar, protože se projevuje jako přijetí odpovědnosti. Z tohoto zorného úhlu je důležité, abychom se zavázali k opravdovému každodennímu posvěcování a snažili se ve svých životních podmínkách a za daných okolností a povinností vše prožívat v milosrdné lásce.

Svatí, které dnes liturgicky oslavujeme, jsou bratři a sestry, kteří připustili, že ve svých životech potřebují božské světlo a s důvěrou se mu svěřili. Nyní na věčnosti zpívají o Boží slávě před jeho trůnem (Zj 7,15). Vytvářejí „svaté město“, k němuž v naději vzhlížíme jako ke svému konečnému cíli, kráčíme k tomuto „svatému městu“, kde nás očekávají naši svatí bratři a sestry. Je pravdou, že zatím putujeme „pozemským městem“ a zemdlováme trpkostí této pouti, ale naděje nám dodává sílu k další cestě. Při pohledu na život světců jsme podněcováni k jejich nápodobě. Je mezi nimi mnoho svědků oné svatosti „od sousedních dveří, svatosti těch, kteří žijí vedle nás a jsou odrazem Boží přítomnosti“ (*Gaudete et exsultate*,7).

Vzpomínka na svaté nás přivádí k pohledu na nebe – nikoli proto, abychom zapomněli na pozemské skutečnosti, nýbrž abychom se jim postavili s větší odvahou a nadějí. Kéž nás v tom svou mateřskou přímluvou provází Maria, naše nejsvětější Matka, znamení útěchy a jisté naděje.